HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נראין דברי תלמיד. עולא קמסיים למילתיה ואזיל וקאמר נראין דברי ר' ירמיה שהוא תלמידו של רב הונא: **הואיל ונעשה בה מעשה יתומה בחיי האב.** בחיי קידשה והשיאה עצמה שלא לדעתו היא יתומה והוא רואה ושתק או הפקיר זכות שיש לו בה [ז] שתיקתו הוראה דבשלמא מתקדשה לדעתו וניסת שלא לדעתו איכא למימר בחדא שתיקה מרתח רתח אבל כולי האי לא שתיק: **יכולין נעכב.** הואיל ובשעת קבלה לא נתרצה האב אם באתה לחזור קודם שיתרצה האב חוזרת ולא מהניא תו ריצוי האב: **אין לי.** דיכול למאן דאמר אלא אביה: **היא כו'.** וקס"ד בפיתה לשם קידושין אשמועינן קרא ולמימר דמלי הדרה בה: **לא תיזון בתר איפכא.** דבר שאינו: **יכול נשנויי לו.** קרא בפיתוי שלא לשם קידושין משמעי: **קרא בעי.** למימר דאביה יכול לעכב וכן הבעל ומהיכא תיתי לן לאוסרה בהסיא בעילה למימר קידושין הן: **אמר ר"נ לומר שמשם קנס כמפותה.** קרא לאו לאשמועינן היתרא איצטריך אלא לאשמועינן דכי מעכבא איכי נמי משום קנס כדין מפותה שתלה הכתוב קנסא במיאון האב הכי נמי תלי במיאון דידה: **אי הכי.** סייעתא היא: **הייגו.** ודאי דתניא מהר ימהרנה לו כו': **אמר ליה.** מהא לא תסייע דאיכא למימר דמצריך לה [ח] בקידושי אחריני לדעת אביה: **מתני' ואם לאו אינה מקודשת.** דכיון דאמר המקדשי המקדשי כל חדא וחדא הוו קידושין באנפי נפשייהו: **היתה אוכלת ראשונה ראשונה.** בגמרא מפרש לה אהיית קאי וטעמא מאי: **גמ' מאן תנא המקדשי המקדשי.** הוא דהוי פרטא אבל בזו ובזו לאו פרטא הוא: **אמר רבה ר"ש היא.** בשבועות (דף לו:) גבי ממשה תובענין אומו: **אהייא.** קאי היתה אוכלת: **לילימא אריש.** כי אמר המקדשי המקדשי: **אלא אסיפא.** דמשיבא ליה בלא קאמר דאם היתה אוכלת ראשונה כו' וכי איכא בחדא שוה פרוטה מיהא מיקדשא: **ואפילו בקמייתא.** ואפילו הראשונה או השניה שוה פרוטה אע"פ שאין באחרונה שוה פרוטה מקודשת: **והא מלוה היא.** כיון דקידושין לא נגמרו עד שתקבלם כולם והיא כבר אכלה את הראשונה קודם (ט) שתקנה אותה בקידושיה הוא זו הראשונה מלוה גבה: **הרי שלחן כו'.** כלומר הרי לנו משנה שנויה ואין אנו יודעים לפרשה: **ומיקרבא הייתה.** מוכנת היתה הייתה וגלתה את נבה שהיתה חפילה בהן: **ש"מ מדר' אמי.** דשני הא מילתא תלתא: **ש"מ המקדש במלוה אינה מקודשת.** מדקביל הך אתקפתא דפרכינן לעיל והא מלוה היא ואיזדקיק לשנויי עלה מאי בחדא באחרונה קאמר אלמא ס"ל שאינה מקודשת: **ושמע מינה פרוטה ומלוה דעתה אפרוטה.** מדשנייה למתני' הכי דכי יש באחרונה ש"פ מקודשת ואע"ג דקמייתא מלוה הוא בהדה ובכולהו קדשה דהא כללא חשיב ליה גבי מנחת וקאמר דאם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת אלמא קידושי אכולהו קיימי אפ"ה גבי אוכלת דהוו להו מלוה ופרוטה מקודשת באחרונה: ושמע

הראשונה כבר קודם (ט) שתקנה אותה בקידושין הויין מלוה גבה וא"ת כיון דבתורת קידושין אתו לידה ויש לומר דהכי הוה מלוה הא אמרינן לקמן בפרק האומר (דף נט.) האומר לאשה התקדשי לי לאחר ל' יום אפי' נתאכלו המעות מקודשת אלמא לאו מלוה נינהו היכא דבתורת קידושין אתו לידה וי"ל דיש לחלק דהתם הכי הדיבור נגמר קודם שנתאכלו[ד] אבל הכא דלא נגמרו הקידושין עד אחר מסירה אחרונה ובתוך כך אכלה הראשונה והשניה איכא למימר דמלוה הן אלא: **[אימא** גמרה ומקניא כו'. אע"ג דלא תלו בדידה להתקדש בפחות משוה פרוטה כדאמרינן בפ"ק[ה] מיהו בקל עושה לריכותא] ת"י: ושמע

נראין דברי תלמיד. משמע הכא דרב ירמיה תלמידיה דרב הונא דתלמיד חבר דרב הוה דקאמר התם רב גלי של שבת בע"ש א"ל רב ירמיה בר אבא מי בדלא א"ל אין בדילנא ומדלא קאמר ליה רב ירמיה מי בדיל מר שמע מינה שהיה לו תלמיד חבר ונראה דתרי רב ירמיה הוו[ע]:

בין היא בין אביה יכולין לעכב. ואע"ג דאמר רב לעיל (דף מד:) חיישינן שמא נתרצה האב היינו בשמתמה ששמע ושתק אבל היכא דמיתה גילה בדעתו ולא מיבעיא אם לא נתרצה האב שיכולה היא לעכב אלא אפי' נתרצה האב יכולה לעכב וא"ת מה יועיל שתעכב אחרי שיתרצה האב הא בידו לקדשה בעל כרחה וי"ל היינו דוקא בתחילת הקידוש אבל היכא דמתקדשה שלא לדעת אביה ואח"כ נתרצה האב ואתה רוצה לומר דמקודשת מטעם דזכות הוא לו אמרינן כיון דבתו מעכבת דחוב הוא לו ולא היה מתרצה אם היה יודע דמעכבה ומיהו לפירוש הקונטרס לא קשיא מידי דפי' הואיל ובשעת קבלת הקידושין לא נתרצה האב אם באתה לחזור קודם שיתרצה האב חוזרת ולא מהני תו ריצוי האב: **קרא בעיא.** פי' שלא תהא אשתו באותה ביאה פשיטא דהא אפילו לא ימאנו אינה אשתו בהך ביאה כיון שפיתה שלא לשם איזות בשלמא אם פיתה לשם איזות אשמועינן חידוש דבין היא ובין אביה יכולין לעכב אבל השתא מאי חידוש אשמועינן וליכא למימר דקרא ה"ק שאם יבא אביה לקדשה לאותו מפתה שתוכל בתו למאן דפשיטא שיכול לקדשה בע"כ ומשני לומר שמשלם קנס כמפותה פי' לעולם מיירי שפיתה שלא לשם איזות ואפ"ה אשמועינן רבותא דכי מעכבא אביה שמשלם קנס לכמו דתנה הכתוב קנס דמפותה במיאון האב כך תלוי במיאון דידה ואם מיאון דידה ואם מיאון דידה אינו מועיל לענין שלא תיעשה לו דכיון דאביה רוצה שתהא אשתו אינה יכולה לעכב אלא מהני שמשלם קנס כאילו הא ממתן ל"ע[א] נפקא מינה היכא דבא עליה ואח"כ נתייתמה[ב] דהשתא מהני מיאון דידה לעכב שלא תהא[פ] אשתו[ג]: **אמר רב יוסף אי הבי.** בגיותא וסייעתא היא וכן היה רב יוסף רגיל לומר כדאמרינן בפרק במה מדליקין (שבת דף כח.) ל"ה היינו דמתרגמינן ספגונא ל"ל אביי לריכה קידושין כו' ולא תסייעיה מהא וי"מ דר"נ בא לייסב לעולם אימא לך שפיתה לשם איזות וגרסי' אלא אמר ר"נ ולא תימא דתיקשי לרב אסי דאמר אביה ולא היא דהא דקאמר הכא דיכולה למאן אינו ר"ל דלא תהא אשתו כיון דרוצה אביה אינה יכולה לעכב אלא ר"ל שמשלם קנס כמפותה כלומר כדין שאר מפותות שהאב ממאן כדפי' בקונטרס ופריך רב יוסף בתמיה אי הכי כו':

ואפילו בקמייתא. פי' בקונטרס אפילו הראשונה או השניה שוה פרוטה אע"ג דאין באחרונה שוה פרוטה מקודשת אלמא קידושי אכולהו מלוה היא כיון דהקידושין לא נגמרו עד שתקבלם כולם והיא אכלה בפרק האומר (דף נט.) האומר לאשה התקדשי לי לאחר ל' יום אפי' נתאכלו המעות מקודשת אלמא לאו מלוה נינהו היכא דבתורת קידושין אתו לידה וי"ל דיש לחלק דהתם הכי הדיבור נגמר קודם שנתאכלו[ד] אבל הכא דלא נגמרו הקידושין עד אחר מסירה אחרונה ובתוך כך אכלה הראשונה והשניה איכא למימר דמלוה הן אלא:

[אימא גמרה ומקניא כו'. אע"ג דלא תלו בדידה להתקדש בפחות משוה פרוטה כדאמרינן בפ"ק[ה] מיהו בקל עושה לריכותא] ת"י: ושמע

ובזו משמע הא בזו בזו פרט, ולר' שמעון ל"ש הכי ול"ש הכי כללא הוי. ולר' יהודה אפכא הו"ל למתני במתני' בזו בזו בלא וי"ו, ולר' יוחנן אליבא דר' מאיר לא מצינן לאוקומא דהא אמר ל"ש הכי ול"ש הכי פרטא הוי. ואיכא מאן דפסק כר' שמעון. **איישא.** דקאמר התקדשי התקדשי. **אלא אסיפא.** דקאמר התקדשי לי בזו. **ואפילו בקמייתא.** אם יש בתמרה ראשונה שאכלה שוה פרוטה אע"פ שאין באחרונה ש"פ מקודשת והאיל ודעתה אתמרה אחרונה הויא לה קמייתא דמלוה ואינה מקודשת. **באחרונה.** ואע"ג דקדשה נמי בקמייתא, דהו"ל מלוה, **ב)** ומלוה ופרוטה דעתה אפרוטה. **אינה מקודשת.** דהא קאמר שאם ראשונה שוה פרוטה ולא האחרונה אינה מקודשת דמלוה היא.

דעתה אפרוטה. כדפרישנא.

א) [בכת"י טופס: רכז], **ב)** כתובות לט: מכילתא פ' משפטים פרשה יז, **ג)** [כתובות מח: כריתות יח:], **ד)** [נלא"ש דיש למחוק "כבר יפתח". (רש"ש, ע"ש)], **ה)** יבמות ס, **ו)** [לעיל מד.], **ז)** [נ"ש שם], **ח)** [שבועות לו: מדרש סו. פז:], **ט)** [כל הפיקקא שלפניו ליתא בכת"י, ושם הפיקקא היתה אוכלת. ועי' רש"ן], **י)** לעיל ח., **כ)** לקמן מז. מח. [לעיל ו: סנהדרין יט: ש"ק לט.], **ל)** לקמן מח: [סנהדרין יט:], **מ)** [בדפו"ר ליתא "אי". ועיין רש"ל], **נ)** [נדל"ל קידושין], **ס)** [הוכחת הש"ס היא שם כך בהדיא מדאמר לרב מי בדלת ע"ש ופע"ק], **ע)** [וע"ע תוס' פסחים קו: ד"ה שבקיה], **פ)** [וע"ע תוס' כתובות לט ע"ב ד"ה אין לי], **צ)** [בדפו"ר הד"מ], **ק)** [לעיל ג ע"ב - ע"ב], **ר)** [נראה דיש להוסיף: אבל אמר לא לך לא לך.], **ש)** [נדל"ל מלוה ופרוטה ומלוה],

תורה אור השלם

1. אם מָאֵן יְמָאֵן אָבִיהָ לִתְּתָהּ לוֹ כֶּסֶף יִשְׁקֹל כְּמֹהַר הַבְּתוּלֹת: שמות כב טז
2. וְכִי יְפַתֶּה אִישׁ בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא אֹרָשָׂה וְשָׁכַב עִמָּהּ מָהֹר יִמְהָרֶנָּה לּוֹ לְאִשָּׁה: שמות כב טו

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואין לנו פה לאמול: **(ב)** רש"י ד"ה ואם מלוה וכו' ותוס' ד"ה ואפי' כו' קודם (שתקבה). מז"מ וע"ב ס"ל שתזכה:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוס' ר"י הזקן

טעמא דרב הונא שהרי נעשה בה [מעשה] יתומה בחיי האב. כלומר שעשאה הכל לעצמה ולא עם האב כאילו מת ויש לחוש שמא סילק עצמו ממנה ואמר לה צאי וקבלי קדושיך, ולא שייכא פלוגתייהו בדרב ושמואל כלל. ומסתבר דהלכתא כר' ירמיה וכן דעת הר"ם [תרומות שם] דעולא קאי כוותיה. **בין היא.** אם רצתה היא לחזור קודם שישמע האב בין אביה כשישמע יכול לעכב. ורב לטעמיה דאמר חיישינן שמא נתרצה האב, ואם נתרצה האב מקודשת. ולמאן דפסק כרב ושמואל [לית] הלכתא כרב אסי דתלמידיה הוא. ולגאונים שפסקו כרבינא אפילו נתרצה האב אינן קדושין כלל ואפילו מת האב קודם שישמע לא עשתה כלום שהרי אינן קדושין כלל, שאין לה לקבל קדושיה בלא רשות אביה, דהא אפילו לרב דאמר דריצוי דאחר מעשה מהני, כל זמן שלא שמע האב ולא נתרצה חוזרת בקדושיה וכ"ש לרבינא אם מת האב. **מתני'. התקדשי.** אינו רוצה לקדש אלא באחת, הילכך אם אין באחת שוה פרוטה אע"פ שבשתיהן שוה פרוטה אינה מקודשת קדושי ודאי אבל קדושי ספק הוו כדשמואל דאמר [לעיל יב, א] חיישינן שמא שוה פרוטה במדי. **בזו ובזו.** בשתים רוצה לקדשה. **אינה מקודשת.** קידושי ודאי אבל קדושי ספק הוי כדפרישנא. **גמ'. מאן תנא כו'.** דכי אמר התקדשי לכל דבר ודבר הוי פרט ומשמע דבלא התקדשי הוי כלל ורוצה לקדש בשתיהן בשוה פרוטה מקודשת. ר' שמעון [היא]. בפרק שבועת הפקדון [שבועות לו, ב] גבי היו חמשה תובעין [אותו] וכפר ונשבע ואח"כ הודה שאינו חייב אלא קרבן שבועה [אחד] עד שאמר לא לך [שבועה] לא לך שבועה לא לך, ה"נ לר' שמעון אם לא אמר התקדשי לכל תמרה ותמרה לא שנא אמר התקדשי לי בזו ובזו אם בזו בלא וי"ו כללא הוא, ואם יש בשתיהן שוה פרוטה מקודשת. ור' יהודה ס"ל התם שבועה לא לך ולא לך בוי"ו חייב על כל אחת ואחת דפרטא הוי, דוי"ו אשבועה קאי והוי כמ"ד ושבועה לא לך ושבועה לא לך, **ד)** [ולא לך] בלא וי"ו כלל הוי ואינו חייב אלא אחת דשבועתא דפתח ביה אכולהו משמשא והוי

סב א מיי' פ"ג מהל' אישות הלכ"ג סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' לז סעי' יא:
סג ב ג מיי' פ"ג מהל' נערה הלכ"ג שו"ע אה"ע סי' קטז סעיף ג:
סד ד מיי' פ"ה מהל' אישות הלכה כו ס טוש"ע אה"ע סי' לא סעי' ה:
סה ה עיין בכ"מ פ"ד מהל' נדרים הלכה יא:
סו ו מיי' פ"ה מהל' אישות הלכ"ז טוש"ע שם:
סז ז מיי' שם הלכ"ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כח סעי' ז:
סח ח מיי' שם הלכ"ז טוש"ע שם סעי' יד:

מוסף תוספות

א. הא דמשלם קנס במיאון דידה. תוס' טוץ. **ב.** או שבגרה. מיטב"ל. (וע"ש ומנקנו). **ג.** דאין שייך לומר שמחלה הקנס אע"ג דעכשיו היא לעצמה כיון דבשעת פיתוי עדיין היא לאב. תוס' טוץ. **ד.** דהתם הוא דיהב לה בדיבור אחד וכיון דגמר דיבורו קודם שנתאכלו המעות אלא שקבע זמן לחזול בו הקדושין כי מתאכלי ברשותה מתאכלי אבל הכא שהוא מחלק דיבורו ולא אמר לה התקדשי לי באלו ודאי גלה דעתו שאינו רוצה שיחולו הקדושין כלל עד גמר כולן ועד שתקבל את כולן אינן בידה אלא פקדון כשהיא אוכלת ראשונה הויא לה שלחה יד בפקדון וחזורה שם מלוה עלה. רשב"ש.

תוס' ר"י הזקן (המשך)

כמאן דאמר שבועה שאין לכם בידי כלום. ה"נ לר' יהודה התקדשי לי בזו ובזו הוי פרט ואם אין באחת שוה פרוטה אינה מקודשת קדושי ודאי, התקדשי לי בזו בזו הוי כלל ואם יש בשתיהן ש"פ מקודשת. ובמימרא דר' מאיר איפליגו אמוראי. שמואל אמר דלר' מאיר הוי אפכא בלא וי"ו הוי פרטא דהואיל ולא ערביגנו שבועה אכל חד וחד קאי והוי כמ"ד שבועה לא לך אבל ולא לך ולא לך הואיל ולך ערבינהו כללא הוי. ה"נ התקדשי לי בזו ובזו כללא הוי ואם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת. התקדשי לי בזו בזו פרט הוו ואם יש באחת מהן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. ור' יוחנן אמר דלר' מאיר לא שנא שבועה לא לך ולא לך או שבועה לא לך לא לך פרטא הוי שלא תמצא כלל לר' מאיר אלא שבועה שאין לכם בידי כלום. ה"נ התקדשי לי בזו ובזו או בזו בזו אם יש באחת מהן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. הר"ם הביא המשנה פ"ה [מאישות הכ"ו] כמו שהיא ואוקימנא לרישא דתני התקדשי התקדשי כר' שמעון, ובגי שבועת הפקדון (פ"א) [שבועות פ"ז ה"ו] כתב שבועה לא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת, ובנדרים פ"ד [הי"א] פסק כר' מאיר ואליבא דשמואל כמו שכתבנו בנדרים פרק רבי אליעזר [סו, א ד"ה לזה קרבן]. ולא ידתי לסוף דעתו שדבריו נראים כסותרים. ולכאורה משמע דסיפא דמתני' דהכא כשמואל אליבא דר' מאיר שייכא דתני בזו ובזו הוי כלל, מדתני בזו בזו ובזו משמע הא בזו בזו פרט, ולר' שמעון ל"ש הכי ול"ש הכי כללא הוי. ולר' יהודה אפכא הו"ל למתני במתני' בזו בזו בלא וי"ו, ולר' יוחנן אליבא דר' מאיר לא מצינן לאוקומא דהא אמר ל"ש הכי ול"ש הכי פרטא הוי. ואיכא מאן דפסק כר' שמעון. **איישא.** דקאמר התקדשי התקדשי. **אלא אסיפא.** דקאמר התקדשי לי בזו. **ואפילו בקמייתא.** אם יש בתמרה ראשונה שאכלה שוה פרוטה אע"פ שאין באחרונה ש"פ מקודשת והאיל ודעתה אתמרה אחרונה הויא לה קמייתא דמלוה ואינה מקודשת. **באחרונה.** ואע"ג דקדשה נמי בקמייתא, דהו"ל מלוה, **ב)** ומלוה ופרוטה דעתה אפרוטה. **אינה מקודשת.** דהא קאמר שאם ראשונה שוה פרוטה ולא האחרונה אינה מקודשת דמלוה היא.

דעתה אפרוטה. כדפרישנא.